

сільському господарстві та аквакультури; побутові та промислові викиди та відходи гірничодобувної промисловості; зміна клімату.

Висновок. Для збереження біорізноманіття турботливе ставлення до нього має стати невід’ємною складовою агрокомплексу, рибальства і лісівництва. Саме ці галузі безпосередньо залежать від біорізноманіття та здійснюють на нього найбільший вплив. Впровадження в сільське господарство та лісівництво пермакультурних методів допоможе здобувати продукти харчування з мінімальною шкодою для екосистем. Відновлення екосистем є набагато дорожчим, ніж збереження екосистем в стані близькому до первинного, але через деградацію великого числа територій воно набуває дедалі більшого значення.

ЛІТЕРАТУРА

1. В. М. Матвієнко, О. Ю. Ковтун. Конференція сторін Конвенції про охорону біологічного різноманіття // Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т. /Редкол.:Л. В. Губерський (голова) та ін. — К. : Знання України, 2004 — Т.1 — 760с.
2. Загороднюк І. Основи диверсикології: зміст лекцій для спеціальності «Екологія» / І. Загороднюк. — Ужгород: УжНУ, 2004. — 20 с.

ОСОБОВІ ПРИЧИНИ ВИРОБНИЧОГО ТРАВМАТИЗМУ ТА ДЕЯКІ ШЛЯХИ ЇХ УСУНЕННЯ

PERSONAL CAUSES OF OCCUPATIONAL INJURY AND SOME WAYS OF THEIR ELIMINATION

*студент (І рівень навчання) М. О. Бойченко,
науковий керівник к.псих.н., доц. Н. Є. Мовмига*

*Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків*

Анотація. Розглянуто деякі шляхи усунення психофізіологічних причин виробничого травматизму в умовах нестабільності виробництва за умови підвищення надійності працівника.

Ключові слова: особові причини, профілактика виробничого травматизму, технічні помилки, інтелектуальні помилки, працівник.

Abstract. Some ways to eliminate the psychophysiological causes of occupational injuries in conditions of production instability when increasing an employee`s reliability are considered.

Keywords: personal causes, prevention of occupational injuries, technical errors, intellectual errors, employee.

Вступ. Основні заходи з попередження виробничого травматизму пов’язані із запобіганням трьох основних типів причин травматизму: технічних, організаційних, особових. Особові (психофізіологічні) причини нещасних випадків на виробництві

усувають шляхом правильного підбору кадрів, а також з постійним його навчанням, інструктажем і вихованням, стимулюючим безпечну поведінку працівників. Оскільки повністю усунути небезпеки за допомогою технічних і організаційних заходів не вдається, то безпека працівника часто визначається тільки його поведінкою. Щоб працівники мали необхідні уявлення про усі види ризику, потенційні небезпеки і небезпечні елементи устаткування, які є присутніми на робочому місці, і могли знати, коли вони наражаються на ту або іншу небезпеку і які можуть бути наслідки їх дій, потрібно відповідну освіту, підготовку (навчання і тренування) і досвід роботи.

Актуальність. Попри те, що для кожного робочого місця (чи виду робіт) при правильній організації безпеки виробничого процесу є інструкції з охорони праці, часто вимоги, викладені в них, забуваються працівниками, особливо відносно низької кваліфікації. Набагато кращу роль можуть і повинні грати різні плакати, попереджувальні сигнали, маркування і забарвлення, знаки безпеки. Оскільки абсолютної безпеки на виробництві в принципі не буває і бути не може, то кожен працівник має бути готовий до активної протидії небезпекам і до надання першої допомоги потерпілому.

У діяльності по попередженню виробничого травматизму важливе значення має забезпечення надійності і безперервності виробничого процесу. Зупинки виробництва, які можуть статися з різних причин, призводять не лише до різкого спаду продуктивності праці, виробничих втрат, але і до різкого погіршення самопочуття і психологічного стану персоналу, що призводить до виникнення різного роду помилок в роботі, стресового стану, підвищення ризику виникнення аварій і травматизму. Таке виробництво супроводжується значною нервово-психічною напругою, порушенням нормального ритму роботи, спорами працівників з колегами і керівництвом. Виходячи з цього, в умовах нестабільності виробництва, разом із забезпеченням безпечного стану устаткування і виробничого середовища, значна увага з боку керівництва підприємств і його підрозділів повинна приділятися підвищенню надійності людського чинника.

Крім того, необхідно розрізнити «технічні» помилки типу випадкових промахів або ненавмисних дій, які найчастіше зустрічаються у виробничих ситуаціях, що неодноразово повторюються (звичних, стандартних), і випадково виникають (наприклад, із-за втрати уваги) при багаторазово відпрацьованих або автоматичних за природою діях, від «інтелектуальних» помилок типу неправильних дій, які найчастіше зустрічаються в нестандартних (незвичних, неординарних) ситуаціях, наприклад, при ремонтних або налагоджувальних роботах. «Інтелектуальні» помилки пов'язані, в основному, з недостатніми знаннями працівника, коли він неправильно оцінює (з позиції безпеки) виробничу ситуацію або неправильно для цієї ситуації застосовує відоме йому правило безпеки або погано знає або зовсім не знає необхідні для забезпечення реальної безпеки правила. Більше того, нерідко виявляється, що діючі правила (інструкції) не передбачали небезпечну ситуацію, що раптом склалася.

Перед виникненням нещасного випадку, як правило, створюється певна небезпечна ситуація, коли людина може усвідомити наближення такого випадку і може вжити необхідні заходи для його запобігання. Уміння людини вчасно усвідомити небезпечну ситуацію і вжити адекватні заходи допомагає уникнути нещасного випадку і аварії. Людина повинна прогнозувати, передбачати розвиток трудового процесу, вчасно усвідомлювати небезпечну ситуацію і тим самим запобігати нещасним випадкам. Дії працівників в умовах аварійної ситуації і безпосередньо після виникнення нещасного випадку мають бути продумані і організовані заздалегідь. При цьому розміщені в необхідних місцях відповідні покажчики і інформація (позначення аварійних виходів, вогнегасників, розташування пунктів першої медичної допомоги, душових, фонтанчиків для промивання очей або блокуючих пристроїв) служать гранично ясними інструкціями по вжиттю швидких адекватних заходів.

Висновок. Таким чином, керівництво підприємств повинно діяти за принципом, коли безпека стає засобом досягнення ефективності виробничої діяльності - виробництво в умовах безпеки. Політика в області охорони праці має бути спрямована на колективний пошук шляхів запобігання нещасним випадкам. Кожний на своєму місці повинний проявляти активність в цьому напрямі. Виконання цього принципу припускає фізичну і психологічну готовність працівників працювати за правилами і виконувати свої функції відповідно до вимог охорони праці, маючи в розпорядженні достатній рівень професійної грамотності і усвідомленої мотивації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баклицький І.О. Психологія праці: підручник. 2-е вид., перероб. і доп. / К.: "Знання" - 2008. – 655с.
2. Гогіашвілі Г. Наукова організація охорони праці на підприємстві / Охорона праці. - 1996. - № 6.
3. Лапін В. Основи охорони праці : Навчальний посібник / М-во освіти і науки України, НБУ, ЛБІ. – Львів: ЛБІ НБУ, 2004. - 142 с.

НЕБЕЗПЕКИ ЯДЕРНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

THREATS OF NUCLEAR ENERGY

*Студент (І рівень навчання) М. Г. Онищенко,
науковий керівник к.т.н., ст.викл. І. І. Хондак*

Харківський національний університет радіоелектроніки, м. Харків

Анотація. Доведено, що АЕС не може бути ідеальною альтернативою іншим джерелам енергії через потенційні загрози, що їх технологія не здатна позбутися.

Ключові слова: ядерна енергетика, загроза, забруднення.